

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні кафедри фінансів та
банківської справи
Протокол № 1 від “28 серпня” 2018 р.
Зав. кафедри

Н.О. Слободянюк

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

(заочна форма навчання)

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник: Слободянюк Н.О.
проф. кафедри фінансів та
банківської справи, д.е.н.,
доцент

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Вибіркова для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» 075 «Маркетинг» 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» 292 «Міжнародні економічні відносини»
Семестр (осінній / весняний)	весняний
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	8
Практичні / семінарські, годин	8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	134
Вид контролю	залік

2. Програма дисципліни

Ціль – формування системи базових знань з теорії фінансів, грошей, кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового та фінансового ринків як теоретичної основи державної, монетарної, валютної, податкової та бюджетної політики, розвитку банківської справи та ринку фінансових послуг; формування спеціальних знань і практичних навичок з питань організації фінансових відносин та їх функціонування на макро- і мікроекономічному рівнях.

Завдання: розкрити сутність, функції, концепції та роль фінансів, грошей і кредиту в ринковій економіці; закономірності та специфіку функціонування грошового ринку як теоретикометодологічної бази державної монетарної політики, структуру та практичні засади функціонування грошової системи, основи побудови банківської системи та операцій банків; закономірностей розвитку і функціонування валютного ринків та напрямів співробітництва України з міжнародними фінансово-кредитними установами.

Предмет: сутність фінансів, грошей та кредиту, їх функцій в суспільстві, роль в процесі становлення ринкової економіки, склад кредитної системи і функцій її окремих компонентів, а також актуальні проблеми грошового обороту та кредитування.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Сутність і функції фінансів

Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм

- Тема 3. Податкова система держави
Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави
Тема 5. Державні доходи та видатки
Тема 6. Державний кредит
Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій
Тема 8. Фінанси населення
Тема 9. Фінансовий ринок
Тема 10. Міжнародні фінанси
Тема 11. Сутність та функції грошей
Тема 12. Грошовий оборот і грошові потоки
Тема 13. Грошовий ринок
Тема 14. Грошові системи
Тема 15. Інфляція та грошові реформи
Тема 16. Валютні відносини та валютні системи
Тема 17. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм
Тема 18. Кредит у ринковій економіці
Тема 19. Кредитні системи
Тема 20. Центральний банк та його роль в економіці
Тема 21. Банківські установи як основна ланка кредитної системи
Тема 22. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування фінансів та бюджетної системи держави.					
Тема 1. Сутність і функції фінансів	6			-	6
Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм	7	1		-	6
Тема 3. Податкова система держави	9	1	2	-	6
Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави	9	1	2	-	6
Тема 5. Державні доходи та видатки	6			-	6
Тема 6. Державний кредит	6			-	6
Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій	7	1		-	6
Тема 8. Фінанси населення	6			-	6
Тема 9. Фінансовий ринок	6			-	6
Тема 10. Міжнародні фінанси	6			-	6
Разом за змістовим модулем 1	68	4	4	-	60
Змістовий модуль 2. Особливості побудови та функціонування грошово-кредитної системи країни					
Тема 11. Сутність та функції грошей	7	1		-	6

Тема 12. Грошовий оборот і грошові потоки	9	1	2	-	6
Тема 13. Грошовий ринок	6			-	6
Тема 14. Грошові системи	6			-	6
Тема 15. Інфляція та грошові реформи	7	1		-	6
Тема 16. Валютні відносини та валютні системи	6			-	6
Тема 17. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	6			-	6
Тема 18. Кредит у ринковій економіці	11	1	2	-	8
Тема 19. Кредитні системи	6			-	6
Тема 20. Центральний банк та його роль в економіці	6			-	6
Тема 21. Банківські установи як основна ланка кредитної системи	6			-	6
Тема 22. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	6			-	6
Разом за змістовим модулем 2	82	4	4	-	74
Усього годин	150	8	8	-	134

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар з виконанням практичних задач Податкова система держави	2
2	Семінар з виконанням практичних задач Бюджет і бюджетна система держави	2
3	Семінар з виконанням практичних задач Грошовий оборот і грошові потоки	2
4	Семінар з виконанням практичних задач Кредит у ринковій економіці	2
Всього		8

5. Індивідуальні завдання

Відповідно до індивідуального варіанта студента (порядковий номер студента у списку академічної групи) розв'язати практичні завдання, що запропоноване у темах: «Податкова система держави», «Бюджет і бюджетна система держави», «Грошовий оборот і грошова маса», «Інфляція і грошові реформи», «Кредит у ринковій економіці», «Валютний ринок і валютні системи» методичних рекомендацій з курсу вивчення дисципліни.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Назва модулю	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
<p>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування фінансів та бюджетної системи держави.</p>	<p>60</p>	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансова система держави, принципи побудови та структурні компоненти фінансової системи, сфери та ланки фінансової системи, склад органів та інституцій фінансової системи України. Податки, функції податків, основні елементи податку, податкова система, види податків та зборів, спеціальний податковий режим, податкове право і політика оподаткування України в сучасних умовах. Сутність, значення та функції бюджету, бюджетний устрій України, бюджетна система України, закріплені доходи, регулюючі доходи, дотації вирівнювання, субвенції, кредитні ресурси, бюджетний процес.</p> <p>Джерело [1, 2-10,22]. 2. Самотестування.</p>	<p>Тестування</p>
<p>Змістовий модуль 2. Особливості побудови та функціонування грошово-кредитної системи країни</p>	<p>74</p>	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для вивчення питань: функції кредиту та їх особливості, види забезпечення кредитів, різниця між банківським і комерційним кредитом, кредитоспроможність клієнта, роль кредиту у сфері грошового обороту, споживчий кредит в Україні. Грошово-кредитна політика НБУ, відносини центральних банків з органами державної влади, механізми надання ломбардних кредитів, структура золотовалютних резервів НБУ. Сутність валюти та її конвертованість, функції валютного курсу, еволюція валютних систем, складові елементи національної валютної системи.</p> <p>Джерела: [1, 3-7,18-23].</p>	<p>Тестування, виконання індивідуального завдання</p>

		2. Самотестування	
		3. Підготовка індивідуального завдання	

7. Результати навчання

1	Знання сутності фінансів, їх функцій та ролі, впливу на економіку країни через фінансову політику та фінансовий механізм
2	Здатність розрахувати основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства: оцінки майнового стану, оцінки ліквідності і платоспроможності, оцінки фінансової стійкості, оцінки ділової активності, оцінки рентабельності
3	Здатність визначати розмір доходів і витрат, надходжень і відрахувань коштів, взаємовідносини з бюджетом, податковими органами, банками
4	Здатність обґрунтовувати та відстоювати власні позиції при розробці та здійсненні фінансових заходів
5	Знання особливостей та основних закономірностей грошово-кредитного обігу
6	Знання сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики
7	Знання етапів історичного розвитку грошей та вміння формулювати власні судження при обговоренні дискусійних проблем теорії грошей
8	Здатність оцінювати ефективність монетарної політики на сучасному етапі розвитку економіки
9	Здатність аналізувати платоспроможність боржника та можливості банкрутства
10	Розуміння основної сутності міжнародних валютно-кредитних установ
11	Здатність здійснювати фінансові, кредитні розрахункові операції, вживати заходи щодо зміцнення касової, розрахункової, платіжної дисципліни

8. Розподіл балів, які отримують студенти впродовж семестру

Поточне тестування та самостійна робота			Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	100
30	40	30	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

9. Методичне забезпечення

Електронний конспект лекцій, методичні вказівки з вивчення дисципліни, комплекти індивідуальних завдань, навчальна та наукова література, нормативні документи.

10. Рекомендована література

Основна

1. Слободянюк Н.О. Фінанси, гроші та кредит [Текст] : конспект лекцій / Н.О. Слободянюк // ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2016. – 285 с.
2. Біла О. Г. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : рекомендовано М-вом освіти і науки України / О. Г. Біла, І. Р. Чуй . — Львів : Магнолія-2006, 2010 . — 390 с.
3. Вдовенко Л. О. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. О. Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра ; М-во освіти і науки України, Вінниц. держ. аграр. ун-т . — К. : Центр учб. л-ри, 2010 . — 152 с.
4. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) / Валерій Михайлович Опарін. — К. : КНЕУ, 2005. — 240 с.
5. Біла О. Г. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. :

- рекомендовано М-вом освіти і науки України / О. Г. Біла, І. Р. Чуй . — Львів : Магнолія-2006, 2010 . — 390 с.
6. Гроші і кредит: Підручник. Затверджено МОН / Колодізев О.М., Колесніченко В.Ф. - К., 2010. - 615 с.
  7. Кузьмін В. В. Історія грошей [текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Кузьмін, О. П. Зикова; Херсон. економіко - правовий ін-т.-К.: Центр навчальної літератури , 2006.-176с.
  8. Колодізев О. М. Гроші та кредит : навч. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / О. М. Колодізев, О. П. Яременко. — Х. : ІНЖЕК, 2004. — 153 с.
  9. Гроші та кредит / за ред. М. Савлука. — К.: КНЄУ, 2001. — 614 с.
  10. Шило В. П. Фінанси підприємств (за модульною системою навчання) [Текст] : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило [та ін.] ; М-во освіти і науки України . — 2-ге вид. — К. : Кондор, 2011 . — 429 с.
  11. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Затв. постановою Правління НБУ № 637 від 15.12.2004 // Дод. до “Вісн. Нац.Банку”. — 2005. — № 3.
  12. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р., № 2121-III // Уряд, кур'єр. — 2001. — № 8. — 17 січ.

Допоміжна

13. Базилевич В. Д. Баластрик Державні фінанси : навч. посібн. / Базилевич В. Д. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К. : Атіна, 2004. — 368 с.
14. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / Гончаров А. Б. — Х. :ВД "ИНЖЭК", 2003. — 240 с.
15. Савлук М. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч. посіб. / О. І.Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін.; За ред. М. І. Савлука. — К.: КНЕУ, 2002.— 393 с
16. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2007. - 328 с.
17. Гроші, банки та кредит: у схемах і коментаріях: Навч. посіб. / За ред. Б. Л. Луціва.— Тернопіль: Карт-бланш, 2000.— 225 с.
18. Щетинін А. Г. Гроші та кредит : підручник / А. Г. Щетинін. — 2-ге вид., перероб. та доп. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 432 с.
19. Хенни ван Грюнінг. Анализ финансовых рисков. Система оценки корпоративного управления и управления финансовым риском / Хенни ван Грюнінг, Соня Брайович ; пер.с англ. И. Г. Минервич, И. В. Крысина. — М. : Изд. "Весь мир", 2007. — 304 с.

Інформаційні ресурси

20. Матеріали офіційного сайту Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
21. Державна служба статистики України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
22. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/>.
23. Моторне (транспортне) страхове бюро України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mtsbu.kiev.ua/>
24. Положення про державний реєстр фінансових установ : [розпорядження Держфінпослуг № 41 від 28.08.2003 р.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0797-03>.
25. Про затвердження вимог до рейтингів фінансової надійності (стійкості) страховиків та перестраховиків-нерезидентів: [постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 р. № 1640]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1627-04>.
26. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» : [наказ, положення від 30.11.2001 № 559]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1050-0>
27. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : [положення, затверджене Указом Президента України від 23.11.2011 № 1070/2011]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри

_____ Н.О. Слободянюк

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН З ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва змістового модулю	Кількість годин за видами занять та період вивчення дисципліни						Дата поточного контролю
		Лекції		Практичні		Самостійна робота		
		год.	дата	год.	дата	год.	дата	
1	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування фінансів та бюджетної системи держави	4	Січень-лютий 2019 року	4	Січень-лютий 2019 року	60	лютий 2019 року	28.02.2019
2	Змістовий модуль 2. Особливості побудови та функціонування грошово-кредитної системи країни	4		4		74	квітень 2019 року	25.04.2019
3	Індивідуальне завдання							27.04.2019